

Aktywność uczniów w projektach edukacyjnych

DOI: 10.47050/jows.2022.1.133-139

Projekty edukacyjne są przedsięwzięciem zaplanowanym, mającym określony początek i koniec. Ich celem jest doprowadzenie do pozytywnych skutków i wytworzenie lepszej jakości działań, a tym samym odpowiednie przygotowanie uczniów do funkcjonowania w społeczeństwie. Artykuł opisuje zalety pracy metodą projektu oraz wskazuje, w jaki sposób działania w projekcie wpływają na rozwój umiejętności i kompetencji kluczowych uczniów.

Uczenie poprzez działanie jest zazwyczaj najbardziej efektywne. W ostatnich latach w edukacji coraz większą popularnością cieszy się realizacja projektów edukacyjnych, które doskonałą umiejętności przydatne w codziennym życiu, np. komunikację, kreatywność, myślenie twórcze i logiczne, selekcję informacji czy autoprezentację. Praca metodą projektu daje uczniom możliwość aktywnego działania i zaangażowania w proces uczenia się. Rozwijanie umiejętności w praktycznym działaniu, na którym ta metoda się opiera, niesie za sobą mnóstwo korzyści zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli. Dzieci, które aktywnie uczestniczą w realizacji projektów, mogą stawiać się zdecydowanie bardziej otwarte na wiedzę i osiągać lepsze wyniki w nauce. Wpływa to również na integrację zespołu oraz budowanie właściwej relacji nauczyciel–uczeń, opartej na wzajemnym szacunku i zaufaniu. Dlatego tak ważne jest, aby angażować uczniów do pracy podczas realizacji projektów.

Realizacja projektów edukacyjnych wpisana została w Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 20 sierpnia 2010 roku (Dz.U. nr 156, poz. 1046). Zgodnie z nim projekt edukacyjny jest zespołowym, planowanym działaniem uczniów, mającym na celu rozwiązanie konkretnego problemu z zastosowaniem różnorodnych metod. Zakres tematyczny może dotyczyć wybranych treści określonych w podstawie programowej, ale również znacznie poza nie wykraczać.

Projekt edukacyjny jest realizowany przez zespół uczniów pod opieką nauczyciela. Praca metodą projektu zakłada przede wszystkim inną niż podczas zwyczajnej pracy rolę nauczyciela w procesie kształcenia. W realizacji działań nauczyciel jedynie organizuje proces kształcenia i towarzyszy uczniom w podejmowanych przez nich działaniach. Jego zadaniem nie jest wskazywanie najlepszych rozwiązań, a służyć radą, wsparciem i pomocą wtedy, gdy tego potrzebują. Nauczyciel, aby lepiej poznać swoich podopiecznych, powinien więc rozpoznawać różne sposoby uczenia się i zrozumieć ten proces w odniesieniu do każdego ucznia. Takie działania ułatwiają indywidualizację zajęć i dostosowanie wymagań do możliwości oraz predyspozycji uczniów. Każda szkoła lub placówka prowadzi swoje działania, uwzględniając indywidualizację procesu edukacji w odniesieniu do wszystkich uczniów oraz prowadzi do przezwyciężenia trudności wynikających z ich sytuacji społecznej. Realizując projekty edukacyjne, uczniowie rozwijają umiejętności takie jak:

- ➔ komunikacja;
- ➔ negocjowanie;
- ➔ kreatywność i twórcze myślenie;

AGNIESZKA PREDYGIER
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
w Gdańsku, filia w Malborku

- praca w zespole;
- decyzyjność;
- autoprezentacja i prezentowanie własnych osiągnięć.

Komunikacja w działaniach projektowych to proces wyjątkowo skomplikowany ze względu na to, że uczestniczy w nim co najmniej kilka różnych grup podmiotów, głównie uczniowie, nauczyciele i rodzice. Jednak zdarza się, że aby podnieść rangę i promocję projektu, w jego realizację zaangażowane są inne osoby np. urzędnicy oświatowi czy przedstawiciele instytucji edukacyjnych albo dziennikarze. W projektach edukacyjnych rozwijających kompetencje językowe uczniów ważne jest również wyszukiwanie i komunikowanie się z partnerami zagranicznymi.

Komunikacja w edukacji ma jasno określony cel. Ma zapewnić, aby odbiorca zrozumiał, czego dotyczy zagadnienie lub problem, a następnie potrafił samodzielnie wykorzystać zdobytą wiedzę w praktyce. Tak więc komunikacja ma kluczowe znaczenie dla prowadzenia i skuteczności procesu uczenia się, kształtowania spójnego i przyjaznego środowiska edukacyjnego, a tym samym stanowi podstawę dla osiągnięcia sukcesu w realizacji projektu edukacyjnego. Szczególnie istotne jest to w odniesieniu do komunikacji w języku obcym. Na niezbędne umiejętności w tym zakresie składają się zdolności rozumienia komunikatów słownych, inicjowania, podtrzymywania i kończenia rozmowy oraz czytania, rozumienia i pisanie tekstów dostosowanych do konkretnego adresata. Realizacja projektów w zakresie języków obcych uwzględnia rozwijanie międzykulturowej kompetencji komunikacyjnej (Byram 1997). Umożliwia ona poznanie języka obcego nie tylko z perspektywy poprawności językowej, ale poprzez kontakty z osobą mówiącą w języku obcym. Działania w projekcie pomogą uczniowi przełamać barierę językową i niejako „zmuszą” do praktycznego wykorzystania zdobytych umiejętności. Regularne konwersacje z osobą posługującą się językiem obcym jako ojczystym sprawią, że uczeń nabierze pewności w posługiwaniu się danym językiem, a jego wypowiedzi nabiorą płynności.

Negocjacje to umiejętność rozwijana w kontaktach z innymi uczniami, w zespole lub w relacjach z nauczycielem. Jest obecna w każdej sytuacji, kiedy następuje jakakolwiek wymiana informacji, czy to pomiędzy uczniami, czy pomiędzy nauczycielem a uczniem. Negocjacje są ściśle związane z komunikacją i są jej niezależną częścią. Idąc tym tokiem myślenia, aby komunikacja stała się negocjacją, muszą zostać spełnione pewne warunki. Określił je Waldemar Rebizant (2012) w *Metodach podejmowania decyzji*. Przede wszystkim musi pojawić się druga osoba lub zespół, z którym będą prowadzone negocjacje, a następnie obie strony:

- wyrażają odmienne zdanie na dany temat i zajmują odmienne stanowiska, jednak muszą wypracować jakąś część wspólną;
- muszą mieć konkretnie określone cele, które chcą osiągnąć i do których mają doprowadzić negocjacje;
- muszą przystąpić do negocjacji dobrowolnie;
- powinny być przygotowane na ustępstwa, aby możliwe było znalezienie wspólnego, dobrane wypracowanego celu.

Uczniowie realizujący projekty edukacyjne w szkole poprzez zdobywanie informacji i przekazywanie ich pozostałym członkom zespołu nabywają kompetencji negocjacyjnych. Uczą się asertywności, cierpliwości i wytrwałości w dążeniu do postawionych celów. Rozwijają poziom inteligencji i elastyczność w myśleniu oraz działaniu, utrwalają umiejętność formułowania celów strategicznych i taktycznych. Przygotowanie do negocjacji wymusza na uczniach zdobywanie dodatkowej wiedzy ogólnej oraz specjalistycznej po to, aby lepiej argumentować swoje zdanie, przekonując pozostałych do swojego celu i wartości. Umiejętność negocjowania pozwala szybko przystosować się do zmian i odpowiednio zareagować na nową sytuację.

Działania te sprzyjają odnalezieniu się na rynku pracy, przygotowują uczniów do rozmów i negocjacji z potencjalnym pracodawcą.

Kreatywne i twórcze myślenie. Aby stworzyć uczniom optymalne warunki do rozwoju osobowości twórczej i kreatywnego myślenia, należy ich dobrze poznać. Uczniowie będą aktywni, gdy ich cel będzie im bliski, wyraźny, gdy uwzględni ich potrzeby i zainteresowania. W związku z tym ważne jest, aby uczniowie brali aktywny udział w planowaniu i podejmowaniu decyzji, co wzmocni uczucie satysfakcji i poczucie własnej wartości. Uczestnicy projektu uczą się dostrzegać wkład w jego realizację, a nie tylko efekt końcowy. Poprzez swoje zaangażowanie, twórczość i kreatywność zaspokajają ważne potrzeby, tj. bezpieczeństwo (psychiczne i fizyczne), uczucia, potrzebę komunikowania i funkcjonowania w grupie rówieśniczej czy społecznej. Nie ma efektywnego nauczania i realizacji projektu bez aktywnego udziału uczniów. Zadaniem nauczyciela jest zachęcanie uczniów do używania wszystkich typów myślenia, w tym twórczego i kreatywnego. Uczniowie, zarówno podczas aktywności dydaktycznej, jak i wychowawczej, angażują się najczęściej werbalnie. Podchodzą zadaniowo do zagadnień od różnych stron myślowych, przez co rozwiązują problemy poprzez projekt szybciej, ciekawiej i angażując wszystkich uczestników interakcji. W ten sposób zdobywają umiejętność dostosowania się do zmieniających warunków i adaptacji do nowego otoczenia. Stają się także dociekliwi i samoświadomi.

Jedną z ciekawszych form rozwijania kreatywnego myślenia jest SCAMPER. To metoda bardzo zbliżona do burzy mózgów, jednak polega na posługiwaniu się hasłami luźno połączonymi z tematem. Opiera się na założeniu, że wszystko, co nowe, buduje się na czymś, co już istnieje. Najlepsze rezultaty osiąga się wówczas, gdy zadajemy pytania i badamy wszystkie składowe zagadnienia, nad którym pracujemy. Model SCAMPER Boba Eberle'a i pytania do tego modelu (autorstwa Alexa F. Osborna), opisane w artykule Jacka Kłosińskiego (2017) *Generuj pomysły metodą SCAMPER*, ułatwiają modyfikację pomysłów oraz tworzenie nowych rozwiązań na podstawie już istniejących. Metoda SCAMPER zakłada, że każda nowość jest modyfikacją tego, co już istnieje, poprzez dopasowanie określonych potrzeb i oczekiwań. Zmiany wprowadza się według listy pytań. W tej metodzie możemy się wspomóc siedmioma pomocniczymi obszarami (za: *Metoda SCAMPER – na czym polega?* 2019):

S (ang. *substitute*) **Zastąp**

Co i jak możemy zastąpić? Czy możemy wymienić poszczególne elementy projektu? Czy możemy zastąpić osoby uczestniczące w projekcie?

C (ang. *combine*) **Połącz**

Co i z czym możemy połączyć? Co należałoby połączyć, aby osiągnąć zamierzony efekt? Jakie talenty i kompetencje można by ze sobą połączyć?

A (ang. *adapt*) **Dostosuj**

Czy już pracowaliśmy nad podobnym projektem i moglibyśmy się na nim wzorować? Jakie rozwiązania z innych realizacji można zastosować w projekcie, nad którym obecnie pracujemy?

M (ang. *magnify*) **Powiększ**

Co i jak zwiększyć, zduplikować, aby osiągnąć zamierzony efekt? W którym obszarze potrzeba więcej pracowników?

P (ang. *put to another use*) **Wykorzystaj do innych celów**

Jak inaczej można coś wykorzystać? Kto może korzystać z założeń? Czy mogą sięgać po nie osoby spoza grupy docelowej?

E (ang. *eliminate*) **Wyeliminuj**

Jak można coś uprościć? Co wyeliminować, aby ujednolicić projekt? Co by się stało, gdybyśmy pominęli dany etap?

R (ang. *reverse*) **Odwróć**

Czy można zastosować inny układ i odwrócić kolejność? Jaki efekt by to przyniosło? Czy można zrobić coś w odwrotny sposób?

Bardzo ważne jest, aby na samym początku dokładnie zdefiniować problem, który chcemy rozwiązać. Dobrze jest przeanalizować rozwiązania, których próbowaliśmy użyć, a następnie zastanowić się nad tym, czego nam w nich brakowało, jakie są nasze oczekiwania. Praca metodą SCAMPER daje uczniom poczucie startu w realizacji projektu z wyższego, znanego im już pułapu wiedzy i umiejętności.

Według definicji ujętej w 12 tomie *Edukacji Małego dziecka – Kierunki zmian w edukacji i stymulacji aktywności twórczej* (Ogrodzka-Mazur i in. 2017) kreatywność w myśleniu to postawa cechująca się odwagą, otwartością na nowe pomysły i sposoby rozwiązania różnych problemów. Tak więc realizacja projektów edukacyjnych uwrażliwia uczniów na potrzeby, daje im zdolność do analizy zaistniałej sytuacji, przeobrażania i nadawania nowych funkcji oraz znaczeń znanym wcześniej przedmiotom. Twórcze myślenie buduje w uczniach myśli, wrażliwości i zdolności spostrzegania własnej osobowości. Bycie osobą kreatywną oznacza widzenie tej samej rzeczy jak wszyscy inni, lecz myślenie o niej w inny sposób. Kreatywność i twórcze myślenie to rozpoznawanie nowych pomysłów, alternatyw i możliwości, które mogą być pomocne w rozwiązywaniu problemów w realizacji projektu czy komunikowaniu się z innymi ludźmi, aby osiągnąć wspólny cel.

Praca w zespole. Najważniejszą cechą, którą powinna posiadać osoba pracująca w zespole, jest umiejętność współpracy i przekazywania informacji w ramach grupy. Praca zespołowa w projekcie wiąże się z realizacją wspólnych celów. Wszyscy uczniowie muszą mieć świadomość, że biorą odpowiedzialność za swoje zadania i powierzone im obowiązki. Członkowie zespołu powinni cechować się empatią i chęcią niesienia pomocy innym, zwłaszcza gdy ktoś nie radzi sobie z przydzielonym zadaniem. Wpłynie to pozytywnie nie tylko na jakość realizacji projektu, ale również na dobre samopoczucie uczniów. Każdy z uczestników projektu jest odpowiedzialny za swoje zadanie, które w rezultacie ma stanowić pewną całość. Współpraca w zespole musi opierać się na pełnym zaufaniu i szacunku do członków danej grupy. Dobry zespół jest jednym z warunków powodzenia projektu. W związku z tym rolą nauczyciela jest zbudowanie odpowiedniego zespołu (ang. *team-building*), którego głównym założeniem jest stworzenie takich relacji w zespole, które wpłyną na podejmowanie lepszych decyzji. Usprawni to realizację nawet najbardziej skomplikowanych projektów. Konieczne jest zbudowanie drużyny, której przyświeca jeden wspólny cel. Członkowie zespołu powinni być otwarci na dyskusję i krytykę, a także działać na podstawie jasnych zasad. Warto przy tym pamiętać, że w każdym zespole po jakimś czasie pojawi się kryzys, który jest naturalnym elementem procesu tworzenia się grupy (Dornyei i Murphey 2003). Odpowiedni nadzór nauczyciela lub opiekuna projektu pozwoli zespołowi przejść do fazy normowania się, a tym samym przyczyni się do zwiększenia wydajności pracy w realizacji projektu. Oznacza to otwarcie się członków zespołu na dyskusję, uzgadnianie zasad rozwiązywania sporów i informację zwrotną. Dzięki możliwości wymiany wiedzy, doświadczeń i poglądów uczniowie pracujący w zespole mogą zwiększyć swoje kompetencje i nauczyć się nowych.

Role nauczyciela a aktywizacja uczniów na poszczególnych etapach projektu

W realizacji projektów edukacyjnych możemy zaobserwować również zjawisko facylitacji. To istotny element skutecznego zarządzania zespołem czy projektem. Sztuka prowadzenia spotkań pozwala pracować razem nawet bardzo zróżnicowanej grupie osób i osiągać konkretne rezultaty w krótkim czasie. W koordynowaniu działań projektowych rolę tę powinien pełnić nauczyciel. Facylitator nie doradza merytorycznie, a odnosi się do dobrych praktyk procesu (podpowiada, jak znaleźć więcej problemów w danym obszarze lub wskazuje takie metody generowania pomysłów, które będą najszybsze lub najbardziej efektywne dla

danej grupy). Obserwacja uczniów pracujących w grupie sprzyja ich motywacji do lepszego i sprawniejszego działania.

Podczas realizacji projektu uczniowie zachęceni są do **podejmowania decyzji** samodzielnych lub zespołowych, wprowadzania ich w życie, kontrolowania rezultatów oraz ponoszenia odpowiedzialności za własne działania. Według Waldemara Rebizanta (2012: 5) podejmowanie decyzji jest pewnym procesem obejmującym grupę logicznie powiązanych ze sobą operacji myślowych, prowadzących do rozwiązania problemu decyzyjnego poprzez wybranie jednego z możliwych wariantów działania. Należy przewidzieć skutki realizacji każdego z wariantów działania, określić prawdopodobieństwo ich zaistnienia oraz stopień pożądania tych skutków. Warto podkreślić, że większość decyzji związanych z realizacją projektu uczniowie podejmują jednak samodzielnie. Są więc, bardziej niż w wielu innych sytuacjach szkolnych, odpowiedzialni za skutki tych decyzji i ich wpływ na przebieg i efekt pracy. Często oznacza to zwiększenie zaangażowania uczniów w pracę i kształtowanie pozytywnego stosunku do niej. Jest to istotne również dlatego, że w szkole uczniowie rzadko czują się naprawdę samodzielni i niezależni. W konsekwencji niewiele jest też okazji do tego, aby kształtować ich poczucie odpowiedzialności. W realizacji projektów edukacyjnych należy pamiętać, że uczeń lub cały zespół może podjąć decyzję niewłaściwą, wpływając niekorzystnie na realizację działań, a tym samym zespół nie osiągnie założonego w projekcie celu i rezultatu. Wówczas taką sytuację należy wykorzystać w ewaluacji projektu. Uczniowie w dalszym ciągu mogą i powinni rozwijać swoje kompetencje kluczowe, analizować przyczyny i znajdować rozwiązania w zaistniałych warunkach. Odpowiednie wykorzystanie takiej sytuacji przez nauczyciela w dalszym ciągu może wpłynąć pozytywnie na wszechstronny rozwój uczniów. Wyciąganie wniosków i ich analiza przyczynią się do uniknięcia podobnych sytuacji w przyszłości. Nauczyciel powinien również zadbać o odpowiednią i przyjazną atmosferę w grupie. Uczenie się na własnych błędach jest ważnym aspektem pracy wychowawczej i rozwoju osobistego zarówno uczniów, jak i nauczyciela. Zdarza się, że nauczyciel, obserwując pracę uczniów, chciałby podpowiedzieć im gotowe rozwiązanie, jednak wówczas projekt przestaje być projektem uczniowskim, a staje się projektem nauczyciela. Nie należy zapominać, że projekt nieudany, jest również wartościowy, jeśli uczniowie potrafią dostrzec popełnione błędy i wyciągnąć wnioski na przyszłość.

Jednym z ostatnich etapów projektu jest **prezentacja osiągnięć**, pokazanie innym swoich działań i efektów swojej pracy. Dla większości uczniów jest to bardzo trudne, nie są oni przyzwyczajeni do występów publicznych, a jest to bardzo ważny aspekt ich życia. Takie wystąpienia mają duży wpływ na rozwój kompetencji kluczowych w zakresie przedsiębiorczości uczniów. W dzisiejszych czasach praktycznie każdy powinien być do tego przygotowany zarówno w życiu prywatnym, jak i zawodowym. Uczeń dość często stawiany jest w sytuacjach, w których musi zaprezentować swoje osiągnięcia lub dokonać autoprezentacji. Przygotowanie psychiczne i predyspozycje do wystąpień publicznych można nabyć w trakcie udziału w projekcie. Skutecznego i efektywnego prowadzenia wystąpień publicznych oraz autoprezentacji może nauczyć się każdy. Sprzyja temu doświadczenie i praktyka. Wsparcie nauczyciela w tym zakresie pomaga znacznie szybciej podnieść kompetencje osobiste i umiejętności komunikacyjne uczniów.

Kolejnym aspektem prezentowania osiągnięć projektowych jest obrona własnego zdania i odpowiednia argumentacja. Umiejętność obrony własnego zdania w sposób szanujący zarówno siebie, jak i innych nazywa się asertywnością. W dyskusji oznacza to wykorzystanie ustalonych praw bez uszczerbku dla praw innych osób. Tak więc uczeń stawiany w konfrontacji z innymi w celu obrony swoich przekonań i swojego zdania nabywa kolejnych kompetencji przydatnych w życiu zawodowym i prywatnym. Nie należy zapominać, że projekty edukacyjne przeważnie skierowane są do szerszego grona odbiorców (np. nauczycieli, przedstawicieli Jednostki Samorządu Terytorialnego, sponsorów, środowiska lokalnego itp.), tak więc uczniowie nabywają umiejętności prezentowania siebie, ale muszą być też przygotowani na

zewnątrzną krytykę. Dzięki prowadzonej prezentacji i dyskusji mają kontrolę nad tym, jak postrzegają ich inni ludzie. Mogą budować swój wizerunek, który współgra z ich charakterem, wartościami oraz jest oparty na mocnych stronach i zaletach. Człowiek potrafiący się zaprezentować będzie mógł bez problemów pokazać pozytywne cechy swojego charakteru tak, by ukryć te, których z jakichś powodów nie chce w danym momencie eksponować.

Radość tworzenia ciekawych zajęć i realizacja projektów edukacyjnych to zmiana postawy nauczyciela i sędziego w sprawnego organizatora i przewodnika po świecie nauki. W miejsce minimum pracy frontalnej wprowadza się projekty edukacyjne. Uczniowie muszą zaplanować działania, poszukać informacji i je zweryfikować, przedyskutować i podjąć decyzje. Uczą się samodzielności, autoprezentacji i odpowiedzialności za powierzone zadania. Realizacja projektów edukacyjnych sprzyja nabywaniu przez uczniów kompetencji kluczowych dla ich rozwoju, odnalezienia się na rynku pracy, jak i w życiu osobistym oraz społecznym. Uczestnictwo w projekcie pozwala uczniowi na wszechstronny rozwój i utrwalenie umiejętności komunikowania się nie tylko w języku ojczystym. Daje i poszerza możliwości poznania świata, obcych krajów, kultur i obyczajów. Wśród atutów pracy metodą projektową wymienia się głównie rozwijanie kompetencji społecznych, w tym komunikację, współpracę w grupie i integrację zespołu klasowego. Metoda projektów wdraża uczniów do nabywania umiejętności planowania, organizowania własnej pracy, ale również do dokonywania własnej samooceny. Warto przy tym wspomnieć, że może być prowadzona na każdym etapie edukacji, od przedszkola do szkoły średniej, czy nawet w pracy ze studentami. Niezwykle istotne jest prowadzenie i realizacja projektów z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnej, zwłaszcza przy nawiązywaniu współpracy z innymi szkołami lub placówkami oświatowymi.

Inną możliwością pracy projektowej na lekcjach języka obcego może być przygotowanie przez uczniów pomocy dydaktycznej do wybranego tematu. Mogą służyć one powtórkom materiału lub utrwaleniu zdobytej wiedzy związanej z kulturą, historią i realiami życia społecznego danego kraju. Warto wykorzystać ujęcie kontrastywne, czyli porównanie wybranych aspektów kulturowych kraju ojczystego z tym, którego języka uczniowie się uczą. Projekty o charakterze interkulturowym można realizować w klasie również równolegle na zajęciach dwóch języków obcych, co z pewnością jeszcze bardziej powinno zmotywować uczniów do dyskusji i rozbudzić w nich ciekawość poznawczą. Praca lekcyjna w ramach projektów, jak wskazuje S. Mrozek (2018) w artykule *Metoda projektów w nauczaniu języków obcych*, oparta jest zawsze na działaniu wielozmysłowym, w którym uczniowie wykorzystują nie tylko swoje kompetencje kognitywne, lecz angażują różne zmysły oraz kanały percepcji – wzrok, słuch, dotyk, ruch. Integracja owych kanałów, w tym działania manualne w połączeniu z pracą intelektualną oraz pozytywnymi emocjami, znacząco wzmacnia efektywność procesu uczenia się, co potwierdzają wyniki badań z zakresu neuronauk (Żylińska 2013). Tak więc od wielu lat praca metodą projektów jest uważana za jedną z najbardziej skutecznych metod nauczania, ukierunkowaną na indywidualizację pracy z uczniem, a także na wsparcie pracy z uczniem trudnym i dysfunkcyjnym na każdym etapie edukacji.

Podsumowanie

Podniesienie jakości pracy szkoły, tak by mogła stawić czoła współczesnym wymaganiom, jest zadaniem priorytetowym w edukacji. Należy umożliwić uczniom aktywny udział w procesie kształcenia, a tym samym wdrażać ich do praktycznego wykorzystania wiedzy oraz nabytych sprawności i umiejętności. Nie do końca sprzyjają temu metody werbalne bazujące na podawaniu gotowych treści do przyswojenia i wymagające od podopiecznych odтворzenia umiejętności zdobytych wcześniej. Ważne jest to, aby zmotywować uczniów do praktycznego działania. Taką możliwość daje praca metodą projektów, która wdraża do planowania oraz organizowania pracy własnej, a także do dokonywania samooceny. Ważną rolę w prowadzeniu projektów edukacyjnych odgrywa również współdziałanie szkoły ze

środowiskiem lokalnym. Ponadto praca metodą projektu jest sposobem na indywidualizację nauczania, rozwijanie operatywności i utrwalanie wiedzy uczniów. Wyraźnie wpływa na zaangażowanie uczniów w proces uczenia się. Taka praca z uczniem, pomimo konieczności pełnienia dodatkowych ról przez nauczyciela, znacząco wpływa na wszechstronny rozwój uczniów i przygotowanie do lepszego funkcjonowania w społeczeństwie.

BIBLIOGRAFIA

- Byram, M. (1997), *Teaching and assessing intercultural competence*, Clevedon.
- Dornyei, Z., Murphey, T. (2003), *Group dynamics in the language classroom*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Ogrodzka-Mazur, E., Szuścik, U., Oelszlaeger-Kosturek, B. (2017), *Edukacja małego dziecka, Kierunki zmian w edukacji i stymulacji aktywności twórczej*. T.12, Kraków: Wydawnictwo IMPULS.
- Rebizant, W. (2012), *Metody podejmowania decyzji*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej.
- Żylińska, M. (2013), *Neurodydaktyka: nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi*, Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.
- MEN (2010), Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz.U. nr 156, poz. 1046).

NETOGRAFIA

- Mrożek, S. (2018), *Metoda projektu w nauczaniu języków obcych*, <bit.ly/3C8ngUi> [dostęp: 20.08.2021].
- *Metoda SCAMPER – na czym polega?* (2019), Pracuj.pl., 10.07, <bit.ly/34dimZC> [dostęp: 12.11.2021].
- Kłosiński, J., *Generuj pomysły metodą SCAMPER*, <bit.ly/3II2ihn> [dostęp: 12.11.2021].

AGNIESZKA PREDYGIER Kierownik Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku, filia w Malborku. Nominowana do tytułu Nauczyciel Roku 2017 oraz wyróżniona w konkursie Nauczyciel Pomorza 2017 z Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego nr 1 w Malborku. W roku 2019 otrzymała tytuł Projektant Edukacji za przygotowanie projektu edukacyjnego w ramach ogólnopolskiego konkursu „Projekt z klasą”. Zdobywca Nagrody Baszty Maślankowej 2014 roku za osobowość NGO od Burmistrza Miasta Malborka.